

SPREMNOST I SPOSOBNOST ZEMALJA U REGIJI ZA IMPLEMENTACIJU SOLVENTNOSTI II, DIREKTIVE 2009/138/EU NA TRŽIŠTE OSIGURANJA

*Readiness and Ability of Countries in the Region to
Implement Solvency II, Directive 2009/138/EU on
the Insurance Market*

SAŽETAK

Europska unija regulativom Solventnost II, odnosno nadzorom temeljenim na riziku jasno definira načela na kojima trebaju raditi i djelovati osiguravajuća društva. Solventnost II predviđa prikladnost tehničkih rezervi, adekvatnost kapitala, margine rizika, vlasništvo sredstava te izvještavanje, kako nadzornom tijelu tako i javnom sektoru.

Analiza regionalnog tržišta osiguranja pokazuje da se svake godine povećavaju tehničke rezerve, glavni element koji pokazuje solventnost osiguravajućeg društva.

Neživotna osiguravajuća društva lakše bi se suočavala s rizikom kada bi se dobro upravljalo rezervama neprijavljenih šteta, rezervama za neplaćena potraživanja te rezervama za nestečenu premiju. Rezerve zajedno s kapitalom društva predstavljaju sposobnost plaćanja društva.

Države u regiji koje još uvijek nisu članice EU-a, a koje u skorijoj budućnosti teže to postati, u fazi su usklađivanja važećih zakona i propisa s novom regulativom Solventnost II. U radu će se obraditi faze kroz koje prolazi ovaj proces, i to:

1. prva faza, koja će obraditi usklađenost postojećih zakona na tržištu osiguranja zemalja regije sa Solventnošću II,
2. druga faza, koja će analizirati učinke Solventnosti II na tržištu osiguranja tih zemalja, i
3. treća faza, koja će prikazati izradu pravila i zakona u skladu sa Solventnošću II.

Ključne riječi: Solventnost II, rezerve, adekvatnost kapitala, rizik, sposobnost plaćanja, zemlje u regiji

ABSTRACT

Through its Solvency II regulation, i.e. risk based insurance supervision, European Union clearly defines the fundamentals according to which insurance companies need to operate and function. Solvency II provides adequacy of technical reserves and capital, risk margins, asset ownership and reporting, to both supervisory body and public sector.

Regional insurance market analysis shows annual increase in technical reserves, a main component demonstrating an insurance company solvency.

Nonlife insurance companies would face risk easier if they managed unreported claims reserves, outstanding claims reserves, and unearned premium reserves better. Reserves along with the assets constitute for the company's paying capability.

Non-EU countries in the region, aspiring to enter the EU in the near future, are in the phase of harmonizing existing legislation with the new Solvency II regulation. This paper will cover the following phases they undergo during this process:

- 1. phase one, covering compliance of existing insurance legislation of the regional countries with Solvency II,*
- 2. phase two, analyzing effects of Solvency II on the insurance market of those countries, and*
- 3. phase three, demonstrating drafting of regulations and legislation in accordance with Solvency II.*

Key words: *Solvency II, reserves, capital adequacy, risk, paying capability, countries in the region*

UVOD

Uloga regulatornih tijela koja imaju zadatak bonitetnog nadzora jest promicanje i održavanje učinkovitog, poštenog, sigurnog i stabilnog tržišta osiguranja, u korist i zaštitu osiguranika.

Tradicionalni pristup, temeljen na poštivanju pravila, usredotočen je na ograničen broj rizika koji podliježu pravilima. Obično su to kreditni i tržišni rizik te rizik likvidnosti i osiguranja.

Druga direktiva o solventnosti (Direktiva 2009/138/ES)¹ donesena je u studenom 2009. godine. Europska komisija (EK) je u ožujku 2015. odobrila prvi skup pravila za provedbu Solventnosti II, pravila koja određuju tehničke standarde, nadzorni postupak, posebne fondove te usklađivanje internih modela u zemljama članicama.

Početak 2016. godine europski osiguravatelji ušli su u novo doba: počinje implementacija pravila Solventnosti II, jedinstvenih pravila za osiguravajuću industriju unutar EU.

Solventnost II zahtijeva od osiguravatelja da imaju dovoljno financijskih sredstava kako bi u svakom trenutku bili u stanju nositi se s katastrofalnim rizicima, koji se prema statističkim podacima javljaju jednom u 200 godina. Takvi rizici uključuju: ogromne gubitke uzrokovane prirodnim katastrofama ili ekstremnim kretanjima na tržištima kapitala i obveznica (poput globalne financijske krize).

¹ Official Journal of the European Union L335/1, 2009

Solventnost II usklađuje regulatorne odredbe za 28 zemalja članica EU-a s postojećim heterogenim nacionalnim tržištima. Implementacija novih pravila je vrlo složen zadatak za osiguravatelje. Kako bi se osigurao gladak prijelaz 28 postojećih sustava na novi sustav pravila, svi europski osiguravatelji trebaju primijeniti prijelazne mjere.

Solventnost II donijela je velike promjene u financijskom, organizacijskom, pravnom i radnom aspektu u industriji osiguranja.

Zemlje za koje provedba ove uredbe nije obavezujuća, ili koje nisu uključene na europsko tržište osiguranja, zalažu se za usklađivanje propisa i zakona koji reguliraju nadzor i upravljanje osiguranja uredbom Solventnost II.

Zemlje zapadnog Balkana, poput Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Albanije i Makedonije, prate provedbu Solventnosti II u EU, teškoće za vrijeme provedbe kao i mjere koje se poduzimaju za stavljanje u funkciju.

DIREKTIVE EU PO KOJIMA SE REGULIRAJU FUNKCIONIRANJE I NADZOR TRŽIŠTA OSIGURANJA

Solventnost društva za osiguranje utvrđuje se ispravnošću tehničkih pričuva osiguravatelja, iznosa jamstvene pričuve te iznosa granice solventnosti kao volumena minimalnog kapitala potrebnog u slučaju nepredviđenih obveza po povećanoj aktivnosti osiguranja. Drugim riječima, solventnost društva za osiguranje označava njegovu spremnost da sve štete, bez obzira na njihov broj i veličinu, može lako nadoknaditi osiguraniku, ali i ispuniti sve financijske obveze prema državi, zaposlenicima, drugim osiguravateljima i reosiguravateljima.

Regulativa o solventnosti društava za osiguranje koja posluju na teritoriju Europske unije temelji se na izračunu i održavanju propisane minimalne granice solventnosti, koja mora omogućiti kontrolu i kontinuirano praćenje funkcionalnih odnosa između potrebnog kapitala i prihvaćenih rizika.

Granica solventnosti podrazumijeva minimalnu maržu likvidnosti, koja se izračunava kao ukupna aktiva (imovina) od koje se oduzima neprihvatljiva aktiva (imovina), gubitak, obveze (uzimajući u obzir matematičke rezerve) i prenesena premija rezerviranih šteta, koja se izračunava odvojeno za životna i za neživotna osiguranja. Zajamčene rezerve veće su od granice solventnosti. $MS = TA - NA - G - O - MR - PP$,² gdje je:

- MS – granica solventnosti
- TA – ukupna aktiva
- NA – neprihvatljiva aktiva
- G – gubici
- O – obveze
- MR – matematičke rezerve
- PP – prenesena premija

² Gashi. SH. "Analiza e tregut të sigurimeve: Instituti Rahmil Nuhui, faqe 326, Prishtinë 2011

Prvi oblici solventnosti u Europi uspostavljeni su kroz dvije direktive:

- a. za neživotna osiguranja, Prva direktiva Vijeća 73/239/EEC od 1973. i
- b. za životna osiguranja, Prva direktiva Vijeća 79/267/EEC od 1979. godine.

PRVA DIREKTIVA VIJEĆA 73/239/EEC – SOLVENTNOST I

Direktiva Solventnost I, 73/239/EEC počela se provoditi 1973. godine. Tijekom 43 godina svog postojanja, režim Solventnost I pokazao je strukturne slabosti: nije bio osjetljiv na rizik, a jedan broj značajnih rizika, uključujući tržišni, kreditni i operativni, nije vodio računa o adekvatnosti kapitala.

Ovaj nedostatak osjetljivosti na rizik imao je sljedeće posljedice:

- zbog svog jednostavnog modela, Solventnost I ne osigurava točnu procjenu rizika svakog osiguravatelja;
- ne pruža točne i pravovremene intervencije nadzornika;
- ne uključuje optimalnu alokaciju kapitala, tj. raspodjelu koja je učinkovita u smislu rizika i povrata za dioničare.

Brz razvoj gospodarskog i financijskog sustava, klimatske promjene te globalizacija uzrokovali su financijske poteškoće tvrtkama osiguranja i reosiguranja. Društvu u cjelini sada prijete rizici razornih razmjera, a model upravljanja tim rizicima u okviru Solventnosti I pokazao se nedovoljnim za osiguravanje kapitala za pokriće prouzrokovanih gubitaka.

Osiguravajuća društva trebaju brzo usvojiti međunarodna sigurnosna pravila i uskladiti svoje propise (pravila) s Europskom unijom u načelima adekvatnosti kapitala, poznatima kao Solventnost I i najnovije, Solventnost II. Makedonsko tržište osiguranja razvilo je i uskladilo pravila prema Solventnosti II više od 80 posto, a za preostalih 20 posto očekuje se da će ih u cijelosti primijeniti kada ti propisi stupe na snagu u toj zemlji.

UREDBA BR. 2009/138/EU – SOLVENTNOST II

Cilj novog pristupa je omogućiti bolje prilagođavanje strukturi kapitala društava za osiguranje u profilu rizika, što bi trebalo rezultirati smanjenjem potrebnog kapitala.

Prema Solventnosti II od tvrtki se traži da pripremaju ekonomsku bilancu. To znači da u ekonomskoj bilanci osiguravajuća društva moraju prezentirati marginu rizika uz najbolje diskontirane procjene. Granica rizika treba osigurati da tvrtka, ako se nalazi u teškoćama ili je na stečajnom pragu, može privući treću stranu, koji će preuzeti portfelj osiguranja. Sadašnje EU direktive kontroliraju solventnost putem kapitalnih zahtjeva, uključujući razumnu procjenu obveza, kako bi zaštitili potrošača. U postojećim direktivama dvije tvrtke s istom aktivom i pasivom mogu imati iste kapitalne zahtjeve, bez obzira na činjenicu da jedna od njih kvalitetnije upravlja rizicima.

Prema Solventnosti II tvrtke će imati mogućnost odabira korištenja pristupa internih modela za sve rizike ili dio rizika. NAIC (The National Association of Insurance Commissioner) vidi uvođenje internih modela kao sredstvo za modeliranje rizika u slučajevima kada standardni pristupi daju loše rezultate. NAIC slijedi oprezan i konzervativan pristup kada je omogućena upotreba internih modela, jer interni modeli povećavaju pravni zahtjev za obveznim kapitalom u odnosu na pristup temeljena na činjenicama. Za standardnu formulu i interne modele Solventnost II koristi zajedničku toleranciju rizika (događaj koji se događa jednom u 200 godina) i jedinstveno mjerenje rizika (vrijednost rizika) za sve kategorije rizika. Američka formula izračuna kapitala nije kalibrirana prema određenoj razini povjerenja, a sastavni elementi internog modela općenito se kalibriraju pomoću statističke vrijednosti distribucije rizika kao mjere rizika.

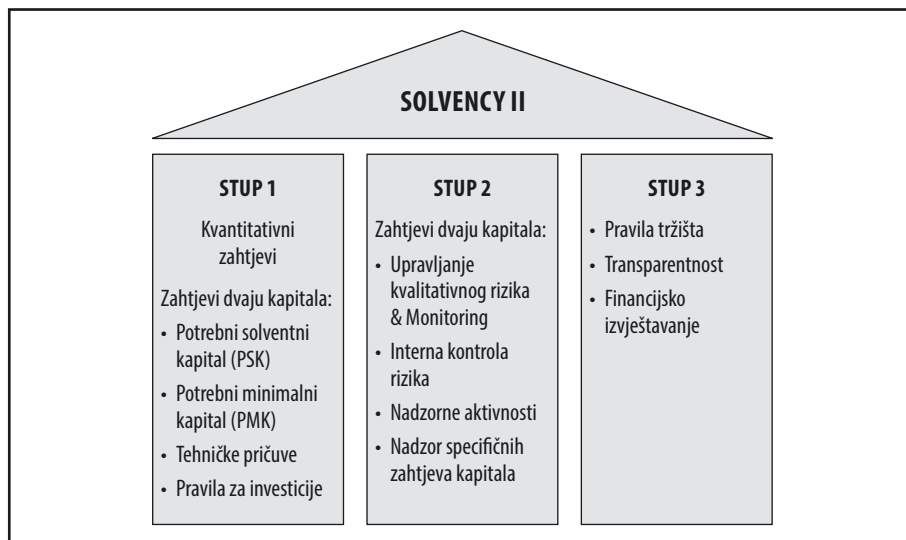
Pristup Solventnost II u pogledu upravljanja rizicima ističe krajnju odgovornost višeg menadžmenta za sve aktivnosti upravljanja rizicima. Osiguravajuća društva usmjerena su na to da što brže stvaraju funkcije za upravljanje rizikom, provođenje zakonskih zahtjeva, unutarnju reviziju i aktuarske poslove, kako bi omogućila odgovarajuće procese tijekom upravljanja rizikom.

Solventnost II predstavlja poboljšanje regulatornog okvira za solventnost društva za osiguranje kroz:

- uvođenje sustava procjene solventnosti na osnovi procjene rizika, čime se potvrđuje pažljiv pristup u mjerenju stupnja rizika u portfelju osiguranja i proporcionalnom utvrđivanju količine potrebnog kapitala. Ona također uključuje i kreditni i tržišni rizik, te rizik likvidnosti i osiguranja;
- postavljanje istih pravila za izračun solventnosti društava za osiguranje, orijentiranih na holistički pristup kojim se imovina i obveze procjenjuju na temelju tržišnih prilika;
- poticanje osiguravajućih društava da provode aktivno upravljanje rizicima i razvijaju sofisticirane sustave za upravljanje rizicima, zbog čega će tvrtkama koje budu uspješne u ovim aktivnostima trebati mnogo manje kapitala za održavanje solventnosti;
- definiranje potrebnog iznosa kapitala provedbom standardnog modela i internih modela, kako bi se omogućilo profitabilnim tvrtkama da imaju potrebu za kapitalom za održavanje solventnosti;
- poticanje diversifikacije rizika osiguravajućih društava, što bi utjecalo na njegovo smanjenje.

Zbog svoje sličnosti bankovnim propisima Basel II, Solventnost II često se naziva i Baselom za osiguravatelje. Ona se sastoji od tri stupa ili zahtjeva:

1. kvantitativnih zahtjeva,
2. kvalitativnih zahtjeva,
3. transparentnosti.

Slika 1. Tri glavna stupa Solventnosti II³

Stup 1 postavlja kvantitativne zahtjeve, uključujući i pravila za vrednovanje imovine i obveza (osobito tehničkih pričuva), za izračunavanje kapitalnih zahtjeva i za identifikaciju prihvatljivih vlastitih sredstva za pokriće tih zahtjeva.

Stup 2 uspostavlja zahtjeve za upravljanje rizicima, upravljanje, kao i pojedinosti procesa praćenja s nadležnim tijelima.

Stup 3 adresira transparentnost, izvještavanje kod nadzornih tijela i transparentnost prema javnosti, čime se povećava važnost tržišta te usporedivost sa sličnim tvrtkama i tržištima u drugim zemljama, osnaživanjem konkurencije (vidi Sliku 1).

Okvir stupa 1 postavlja kvalitativne i kvantitativne zahtjeve za izračun tehničkih pričuva, solventnosti i zahtjeva za potrebnim solventnim kapitalom (PSK, ili Solvency Capital Requirement, SCR) koristeći ili jednu standardnu formulu danu od regulatora ili interni model razvijen od društva za osiguranje ili reosiguranje. Tehničke pričuve sastoje se od dvije komponente: najbolje procjene obveza (tj. središnjeg aktuarskog vrednovanja) plus marže rizika.

POTREBAN SOLVENTNI KAPITAL (PSK/SNC)

Potreban solventni kapital (PSK) formiran je kako bi se omogućio opstanak tvrtke u slučaju većih nepredviđenih gubitaka. Propisi o solventnom kapitalu obuhvaćeni su člankom 100. do 127. direktive Solventnost II Uredbe 138/2009/EU.⁴ U izračunu PSK-a standard Solventnost II uzima u obzir sve

³ Solvency II, Borka Borović, seminar, Plitvice, 2009

⁴ Official Journal of the European Union, *Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II)*, Volume 52, 17. prosinca 2009.

glavne kategorije rizika (na primjer rizici neživota, tržišni rizici, kreditni rizici, rizici poslovanja i sl.) za koje se smatra da imaju potencijalni utjecaj na društvo i može se izraziti u kvantitativnom smislu.

Bez obzira na prirodu, opseg i složenost izloženosti rizicima, društva za osiguranje i društva za reosiguranje odabiru jedan od načina izračuna solventnog kapitala:

- a) interne modele,
- b) standardne formule i djelomično interne modele,
- c) standardne formule sa specifičnim parametrima društva,
- d) standardne formule.

INTERNI MODELI

Interne modele treba primjenjivati kada standardni modeli ne pokazuju uspjeh. Sestrinske tvrtke moraju koristiti interni model za upravljanje jer su tvrtke na tržištu osiguranja uvijek konkurentne u upravljanju rizicima, dakle postoje razni faktori koji dovode tvrtke do potrage za najboljim modulima upravljanja.

Model mora biti temeljito dokumentiran i uključivati pregled dizajna modela, pojedinosti podataka, pretpostavke i korištenu metodologiju. Poduzeća nadzornom tijelu mogu staviti do znanja da takav određeni model rezultira dostatnim kapitalnim zahtjevima. Konkretno, treba ispitati osjetljivost rezultanti promjena u ključnim pretpostavkama. Model treba redovito testirati. Supervizori mogu zahtijevati od tvrtki procjenu internog modela, uzimajući u obzir vanjske i unutarnje podatke, kako bi se provjerila kalibracija i vidjelo je li u skladu s performansama na tržištu.

To znači da su interni modeli fleksibilni i mogu u bilo kojem trenutku biti promijenjeni u interesu boljeg upravljanja rizicima. Korištenje internog modela za upravljanje rizicima mora uvjeriti direktora tvrtke da je model ključno sredstvo u procesu donošenja odluka, te da je katalizator koji odražava profil rizika tvrtke. Interni modeli za upravljanje rizicima sada se koriste u gotovo svim većim i sofisticiranijim tvrtkama u Europi, Kanadi i SAD-u.

Interni modeli moraju ispunjavati sljedeće kriterije:

- trebaju biti prilagođeni specifičnoj poslovnoj prirodi,
- trebaju pružiti puno korisnih alata za upravljanje rizikom u skladu sa zahtjevom za kapital,
- moraju biti odobreni od nadzornika prije uporabe i mora se analizirati njihova provedba i rezultati,
- mogu biti prilagođeni kao djelomičan model uz standardnu formulu,
- moraju proći "test uporabe".⁵

⁵ EMB Solvency II Understanding the Directive

STANDARDNA FORMULA

Novi standard trebao bi izdati zahtjev da se temelji na riziku koji će uzeti u obzir sve rizike kojima su društva otvorena. U izračunu PSK-a, standard Solventnosti II uzima u obzir sve glavne kategorije rizika (na primjer neživotni rizici, tržišni rizici, kreditni rizici, rizici poslovanja i sl.) za koje se smatra da imaju potencijalni utjecaj na društvo i može se izraziti u kvantitativnom smislu. Proces agregacije u standardnoj formuli uzima u obzir međuovisnost između podrazreda svake rizične skupine, ali uzima u obzir i međuovisnosti između rizičnih kategorija u prethodnom stupnju agregacije pomoću pristupa kovarijanci.

Solventni kapital izračunat prema standardnoj formuli jednak je:

$$\text{PSK (SCR)} = \text{PTSK (BSCR)} - \text{prilagodba} + \text{SCRop}$$

Gdje je:

PSK – potreban solventni kapital

PTSK (BSCR) – potreban temeljni solventni kapital

Adj – usklađivanje tehničkih pričuva i odgođeni porezi za pokriće gubitaka

SCRop - kapitalni zahtjevi za upravljanje operativnim rizikom

BSCR uključuje pojedinačne rizike, koji se agregiraju u skladu s korelativnim koeficijentima za agregiranje modela rizika, koji zajedno čine potrebni temeljni solventni kapital.

Direktiva Solventnost II osigurava regionalne nadzornike jednim diskrecionim brojem za adresiranje kršenja MKK-a (MCR), uključujući povlačenje ovlaštenja prodaje novog biznisa i zatvaranja kompanije.

POTREBNI MINIMALNI KAPITAL

Potrebni minimalni kapital (PMK, ili Minimum Capital Requirement, MCR) jest kapital predviđen zakonima pojedinačnih država koji se određuje na način da tvrtke ne mogu pasti ispod te razine i ne uzrokuju visok rizik, neprihvatljiv za osiguranika. Prema novom režimu, potrebni minimalni kapital (PMK) mora biti manji od potrebnog solventnog kapitala (PSK). Ako tvrtka ne postupi u skladu s poštivanjem te razine kapitala, nadzornici trebaju odmah reagirati kako bi prisilili tvrtku da povećava kapital, ili kao krajnju mjeru oduzeli dozvolu za obavljanje djelatnosti.

Postoje tri metode za izračunavanje PMK-a:

1. Prvi model izračuna sličan je trenutnom načinu izračuna granice solventnosti društava za osiguranje. Prednost ovog modela jest jednostavnost izračuna, jasnoća i transparentnost dobivenih rezultata te izbjegavanje visokih troškova njegove provedbe.
2. Drugi model izračunava minimalni kapital uzimajući u obzir njegovu prikladnost tržišnoj solventnosti.
3. Treći model predviđa izračun PMK-a na osnovi postotnog iznosa tehničkih pričuva osiguravatelja. Glavna prednost ovog modela jest transparentnost i jedinstven način za određivanje potrebnog minimalnog kapitala.

Američki model kapitala na temelju rizika sastoji se od različitih modela temeljenih na čimbenicima važnima za osiguravatelje života, zdravlja i neživota. Američki model pokriva rizik aktive, rizik od pisanja, operativni rizik, tržišni i kreditni rizik, ali ne preuzima rizik od katastrofa. Sadašnji oblik američkog modela ne može biti klasificiran kao model koji se temelji na riziku jer ne pokriva sve rizike.⁶

TEHNIČKE PRIČUVE

Tehničke pričuve predstavljaju stvarni iznos koji će kompanija osiguranja odnosno reosiguranja morati platiti za trenutačni prijenos svojih obveza prema trećoj strani.

U smislu određivanja pričuva prema Uredbi br. 2009/138/EU (25. 11. 2009.), Solventnost II doživjela je velike promjene u odnosu na režim Solventnosti I.

Promjene se odnose na strukturu i način izračuna:

- Proračun pričuva temelji se na gotovini (*cash-flow basis*), kako za bruto pričuve tako i za reosiguravajući dio.
- U izračunu tehničkih pričuva ne smije biti nikakve konzervativnosti, pa čak ni oportuniteta.
- Umjesto prijenosne premije, imamo pričuvne premije, koje također uključuju i pričuve za obveze u gotovini.
- Primjenjuje se popust na neživotna osiguranja, gdje najveće promjene zahvaćaju aktuare, jer u prethodnim zakonima to nije bilo dopušteno. Za životno osiguranje popust je bila praksa i dosad, ali novost je da se popust koristi bez postotka rizika. CEIOPS predlaže popust EURO - obveza prema postotku boniteta AAA, ocjenjivanja državnih dionica.

Stup 2. Pristup Solventnosti II u odnosu na smjer rizika ističe krajnju odgovornost višeg menadžmenta za sve aktivnosti upravljanja rizicima. Organizacije se potiču na stvaranje funkcije za upravljanje rizikom, provođenje zakonskih zahtjeva, unutarnju reviziju i aktuarskih poslova kako bi se omogućili odgovarajući procesi upravljanja rizicima. Osim kvantitativnih zaštitnih mjera, uvođenje ovih mjera se vidi kao daljnji alat za kontrolu i ublažavanje holding pozicije.

Stup 3 - zahtijeva transparentnost, financijsko izvješćivanje koje karakterizira predstavljanje cjelokupne imovine i obveza procijenjenih prema trenutnoj vrijednosti ili pravoj vrijednosti, a ne knjigovodstvenoj vrijednosti. To eliminira sve skrivene pričuve i elemente za ublažavanje i predstavlja ekonomski kapital društva, kao vjeran odraz njegove financijske situacije.

Prema Solventnosti II, tvrtke su dužne pripremiti ekonomsku balans. Učinci su očigledni posebno kod pasive, tamo gdje treba prikazati tehničke pričuve, na temelju istog pristupa za cijelo tržište. Štoviše, i usporedan rad na računovodstvenim standardima kojeg je počinio Međunarodni odbor

⁶ The Geneva Papers, Vol. 35 No.1, 2010.

računovodstvenih standarda i Odbor financijskih računovodstvenih standarda cilja uvođenju ekonomskih načela i prave vrijednosti u međunarodnom računovodstvu.

KRETANJE TRŽIŠTA OSIGURANJA U ZEMLJAMA REGIJE U 2015. GODINI

Aktivnost društava za osiguranje i reosiguranje u zemljama regije tijekom 2015. godine bila je obilježena porastom premije, porastom dobiti, mijenjanjem strukture premije, povećanjem kapitala, povećanjem tehničkih pričuva, što znači da su svi pokazatelji bili pozitivni, osim tržišta osiguranja na Kosovu, gdje su gotovo svi parametri na tržištu osiguranja pokazali pad.

Tablica 1. Premija tijekom 2015. godine izražena u (000) EUR

Zemlje	Životno osiguranje	Neživotno osiguranje	Ukupno
Kosovo ⁷	2.750	77.300	80.050
Srbija ⁸	158.930	506.070	665.000
Bosna i Hercegovina ⁹	63.171	237.788	300.959
Albanija ¹⁰	7.519	95.481	103.000
Crna Gora ¹¹	12.925	64.008	76.933
Makedonija ¹²	17.902	116.727	134.629
Ukupno	263.197	1.097.374	1.360.571

Struktura premije osiguranja u regiji tijekom 2015. godine bila je 19,35% životno osiguranje i 80,65% neživotno osiguranje.

Prema uredbama, osiguravajuća društva dužna su izdvajati dovoljno tehničkih pričuva namijenjenih za trajno podmirenje obveza na temelju ugovora o osiguranju i mogućih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz osiguranja koja ona vrše. Tvrtke su dužne da stvaraju ove vrste tehničkih pričuva: pričuva za ne dobivene premije, matematičke pričuve, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta i druge tehničke pričuve.

Zemlje u regiji svake godine su povećale tehničke pričuve. Na kraju 2015. godine, tehničke pričuve na tržištu osiguranja Kosova pokrivala su 65,6% obveza koje proizlaze iz razvoja aktivnosti društava za osiguranje i reosiguranje. Iste obilježavaju porast od 25% u odnosu na prethodnu godinu. Tehničke pričuve na tržištu osiguranja u Crnoj Gori pokrivaju 100% obveza koje proizlaze iz

⁷ Bqk, raporti vjetor 2015

⁸ Narodna Banka Srbije, izveštaj 2015

⁹ Agencija za osiguranje u BiH, izveštaj 2015

¹⁰ AMF Albania, Raporti vjetor 2015

¹¹ Nacionalni biro osiguravača Crne Gore, izveštaj 2015

¹² Nacionalno biro za osiguranje Makedonije, izveštaj 2015

aktivnosti razvoja osiguranja i reosiguranja. Na kraju 2015. godine na tržištu osiguranja u Albaniji tehničke pričuve pokrivala su 99,5% obveza koje proizlaze iz razvoja aktivnosti osiguranja

Tržište osiguranja u regiji (Srbija, Crna Gora, Makedonija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Albanija) dominira strani kapital. U Srbiji 76% od uloženog kapitala na tržištu osiguranja je strani kapital i isti je došao iz EU, kao što su Austrija, Nizozemska, Italija, Slovenija, itd., dok je samo 24% lokalni kapital.¹³ Kosovo također dominira strani kapital, i to 71,7% je strani kapital, koji uglavnom dolazi iz zemalja EU: Austrija, Slovenija¹⁴. U Crnoj Gori struktura kapitala je 83,29% strani, a samo 16,71% lokalni¹⁵.

Na tržištu osiguranja u BiH lokalni kapital prisutan je 45,53%, a strani kapital dominira na tržištu s 54,47%.

Dominacija stranog kapitala donosi kulturu i pravilo osiguranja u tim zemljama. Osiguravajuća društva koja dolaze iz zemalja EU već su počela provedbu Solventnost II. Osiguravajuća društva iz EU donose oblik upravljanja internim modelima upravljanja rizicima, u određivanju dostatnosti kapitala, modula nadzora tržišta osiguranja, postupak izvješćivanja, takvu praksu prijenose u zemljama regije putem podružnica koje obavljaju njihovu djelatnost.

Solventnost predstavlja sposobnost poduzeća da ispuni dugoročne obveze, likvidnosti predstavlja sposobnost poduzeća da ispuni svoje obveze, na tržištu osiguranja u navedenim zemljama

TREKUTNI RAZVOJ U ZEMLJAMA REGIJE U USKLAĐIVANJU ZAKONA S UREDBOM BR. 2009/138/EU SOLVENTNOST II

Zemlje u regiji nisu dio EU. Nadaju se da će i one jednog dana postati članice EU-a. Sve ove zemlje imaju zakonsku infrastrukturu koja regulira funkcioniranje i nadzor tržišta osiguranja. Neke zemlje u regiji imaju vrlo razvijenu pravnu strukturu organiziranja, funkcioniranja i nadzora osiguranja i reosiguranja, kao Srbija, Makedonija, Albanija, Kosovo, itd. Tim zemljama će biti mnogo lakše da usuglašavaju pravni okvir osiguranja shodno direktivi Solventnost II. Prva faza odakle će započeti provedba Solventnosti II u tim zemljama je usklađivanje postojećih zakona s novom Uredbom Solventnosti II.

Solventnost sektora osiguranja i dalje je visoka, a temelji se na visokoj kapital sektora, koji je na granicama solventnosti. Visoka likvidnost omogućuje visoku stabilnost i elastičnost ovog sektora.

Ne provedba globalnog nadzornog standarda mogla bi imati nepoželjne učinke na tržištu osiguranja, koja su sve više integrirana i međusobno povezana.

¹³ Narodna banke Srbije, izveštaj 2015

¹⁴ Banka Qendrore e Republikes së Kosoves, prosinac 2015

¹⁵ Agencija za nadzor osiguranja u Crnoj Gori, izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2015. godine, lipanj 2016

U zemljama u regiji gotovo 80% zakona i propisa je već usklađeno s Direktivom Solventnost II. Nadzorna tijela osiguranja iz tih država analiziraju članak 4. Direktive Solventnost II, usklađivanje nacionalnih zakona s ovim člankom. Članak 4. Direktive utvrđuje koje tvrtke su predmet ovog pravila, uzimajući u obzir: veličinu poduzeća, njegov pravni status, njegovu prirodu, specifične usluge koje tvrtka nudi za javnost, tvrtke koje pokrivaju samo ograničeni sektor osiguranja.

Republika Makedonija je usuglašavala 80% zakona koji reguliraju funkcioniranje tržišta osiguranja s Uredbom br. 2009/138 / EU, čeka se samo na trenutak ulaska u EU, kako bi se Uredba stavila u funkciju.

Sektor osiguranja na Kosovu je do kraja 2015. godine radio na temelju UNMIK-ove Uredbe 2001/25 o licenciranju i nadzoru osiguravajućih društava. Tijekom 2015. godine CBK izradila je Nacrt zakona o osiguranjima i dostavila je uredu EU-a u Prištini na pregled – da li je u skladu s direktivama Europske unije. U prosincu 2015. godine, ovaj nacrt zakona je usvojen od strane Skupštine Republike Kosova, Zakon br. 05 / L-045 o osiguranjima. Inovacije i promjene se odnose na to da će, u skladu sa Zakonom o osiguranjima, na Kosovu početi provođenje Solventnosti I, kao početne i pripremne faze za implementaciju Solventnosti II u budućnosti.¹⁶

Na prijedlog Narodne banke Srbije, Skupština Republike Srbije je 18. prosinca 2014. godine usvojila novi Zakon o osiguranjima koji je usklađen s Solventnost I, provedbom specifičnih zahtjeva Solventnost II.

Niti jedna od tih zemalja nije provela istraživanje o tome kako i koliko će utjecati pravila Solventnosti II u tvrtke osiguranja i reosiguranja. Hrvatska je od 2010. do 2012. godine provela istraživanje na više društava za osiguranje i reosiguranje, radi analiziranja i proučavanja važnosti Uredbe Solventnosti II u nekoliko društava za osiguranje i reosiguranje.

Srbija će do prve polovice 2018. procijeniti učinke na provedbi Solventnosti II, solventnost u sektoru osiguranja. Procjena provedbe će uključivati provedbu kvantitativne studije utjecaja novih zahtjeva o dostatnosti kapitala Solventnost II i tehničkih pričuva za svako osiguravajuće društvo i sektor osiguranja u cjelini.

Na temelju postignutih rezultata će započeti provedbu Solventnosti II u onim poduzećima koja zadovoljavaju zahtjeve iz članka 4. Uredbe br. 2009/138 / EU. Zemljama u regiji bit će lakša provedba Solvency II, budući da su osiguravajuća društva iz EU, koja obavljaju svoju aktivnost u zemljama regije, a koja su dominantna, već počela provedbu od siječnja 2016. godine.

ZAKLJUČCI

Solventnosti društva za osiguranje utvrđuje se os: ispravnosti tehničkih pričuva osiguravatelja, iznosa jamstvene pričuve, iznosa granice solventnosti i minimalne količine kapitala, potrebnog za pokriće obveza iz neočekivanih gubitaka.

¹⁶ BQK (CBK)

Načelo solventnosti jedno je od temeljnih načela bilo kog biznisa, a također i društava osiguranja i reosiguranja.

Reguliranje solventnosti po prvi puta u EU je uspostavljeno sedamdesetih godina s Pravilom Solventnosti I. Solventnosti I bila je od najboljih direktiva za funkcioniranje i nadzor tržišta osiguranja i reosiguranja. Direktiva Solventnost I funkcionira više od pet desetljeća.

Ubrzani razvoj financijskog sustava, promjena prostornog okoliša, promjena klimatskih uvjeta omogućuju povećani rizik s katastrofalnim posljedicama.

Društva osiguranja i reosiguranja bavila su se samo upravljanjem rizikom osiguranja, dok drugim rizicima kao financijskim, operativnim, političkim, trgovinskim vrlo malo.

EU je na temelju toga, a i primjećujući da Direktiva Solventnosti I ne može ispuniti potreban pravni okvir za rješavanje tih rizika, usvojila novu regulativu - Direktivu Solventnosti II

Tržište osiguranja u zemljama u regiji¹⁷ je novo tržište s mogućnostima razvoja. U tim zemljama faza tranzicije je trajala puno, što je spriječilo brži gospodarski razvoj. Ekonomska baza ima vrlo velik odraz u razvoju osiguranja. Zemlje u regiji s populacijom otprilike 18 milijuna stanovnika imaju premije osiguranja manje od Slovenije s 3 milijuna stanovnika, otprilike koliko i Hrvatska, koja ima 4 milijuna stanovnika. Bruto premija u zemljama u regiji na kraju 2015. godine iznosila je 1.360 milijuna eura, bruto premija u Sloveniji 1.975 milijuna eura, dok u Hrvatskoj 1.146 milijuna eura.

Dominiraju neživotna osiguranja u odnosu na životno osiguranje. Odnos životnog osiguranja sa neživotnim osiguranjima na Kosovu je 3,4% životno i 96,6% neživotno osiguranje, u Crnoj Gori 16,8% životno i 83,20%, neživotno osiguranje, u Albaniji 7,3% životno i 92,7% neživotno osiguranje, u Srbiji 14,9% životno i 76,10% neživotno osiguranje, u Bosni i Hercegovini 20,99% životno i 79,01% neživotno osiguranje, kao i u Makedoniji 13,3% životno i 86,70% neživotno osiguranje.

Zemlje regije su sredstva kojima se pokriva kapital prvenstveno angažirala u depozitima i državnim obveznicama i vrlo malo u dionice i obveznice. Dobro upravljanje imovinom igra važnu ulogu u solventnosti društva za osiguranje. Angažiranje sredstava u depozite ima nisku povratnost, ali takva sredstva mogu se koristiti u bilo koje vrijeme za ispunjenje obveza koje proizlaze iz obavljanja aktivnosti osiguravanja. Budući da dominiraju neživotna osiguranja obveze osiguranja su kratkoročne i česte, tako da osiguravajuća društva moraju u svakom trenutku biti likvidna i imati mogućnost da u bilo koje vrijeme izvršavaju dospjele obveze.

Ukoliko ne bude promijenjena struktura proizvoda osiguranja koje trenutno imaju zemlje u regiji, tržište osiguranja će stajati na tim parametrima, dominirati će obvezno osiguranje, neživotna osiguranja.

U tim uvjetima aktivnosti osiguranja države u regiji će promatrati provedbu Solventnosti II u zemljama EU-a dugo vremena.

¹⁷ Srbija, Makedonija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Albanija, Crna Gora

LITERATURA

1. Alpert J., (2008.) "Solvency II; A Challenge for the Insurance Industry", Leipzig: SAP International Forum for Insurance.
2. Drljača D., (2011.) "Upravljačko računovodstvo kao okvir i instrument upravljanja rizicima aktive i pasive u društvima za osiguranja", Ekonomski fakultet, Beograd.
3. Gashi Sh. (2011) "Analiza e tregut të Sigurimeve" Instituti "Rahmil Nuhiu" Prishtinë
4. Jovović M., (2010.) "Ograničenja modela fiksnog koeficijenta pri utvrđivanju solventnosti osiguravajućih kompanija", Tematski zbornik radova Ekonomska politika i razvoj, Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu.
5. Lukić R., (2003.) "Računovodstvo osiguravajućih kompanija", CID, Beograd.
6. Gashi Sh. (2013), "Menaxhimi i rrezikut sigurues në sigurime", Libri Shkollor, Prishtinë
7. Direktive of the European Parliament and of the Council on the taking up of the pursuit of the business of insurance and reinsurance – Solvency II (the Direktive).
8. Official Journal of the European Union, Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), Volume 52, 17. dhjetor 2009.
9. The Geneva Papers, vol.35 nr.1, 2010
10. Association of British Insurers www.abi.org.uk/products-and-issues/topics-and-issues/regulation/solvency-ii/
11. Bank of England; Prudential Regulation Authority <http://www.bankofengland.co.uk/pru/Pages/solvency2/default.aspx>
12. Solvency II Association "The Solvency Capital Requirement" <http://www.solvency-capital-requirement.com/>
13. The German Insurers <http://www.en.gdv.de/2016/07/pillar-i-capital-requirements-under-solvency-ii/>
14. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009: on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content>
15. Consolidated directive 2009/138/EC: French and English version as end of march 2016 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content>
16. Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35 of 10 October 2014 supplementing Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) Text with EEA relevance <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-FR/ALL/>
17. "Infrastructure Amendment": Commission Delegated Regulation (EU) 2016/467 of 30 September 2015 amending Commission Delegated Regulation <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-FR/TXT>